NORAKSTS
Lieta Nr. A42390706

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008.gada 18.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Suipe,

piedaloties pieteicējai *N.M.* un
atbildētāju – Ventspils pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Ventspils pilsētas domes pārstāvei Dacei Mauriņai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja *N.M.* un *L.N.* (turpmāk - pieteicējas) pieteikumu par Ventspils pilsētas domes (turpmāk – Dome vai atbildētājs) bezdarbības, neizskatot pieteicēju privatizācijas iesniegumus, atzīšanu par prettiesisku, piedzīt morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 3000 apmērā katrai.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā 2005.gada 21.decembrī saņemts pieteicēju pieteikums par Domes 2004.gada 17.maija lēmuma Nr.232 (protokols Nr.10;56.§) „Par dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/*, Ventspilī saglabāšanu Ventspils pilsētas pašvaldības īpašumā" atcelšanu, uzlikt par pienākumu Ventspils domei nodot privatizācijai dzīvojamo māju */dzēsta adrese/*, Ventspilī, atzīt par prettiesisku Domes rīcību, neizskatot pieteicēju privatizācijas ierosinājumus 2000., 2001., 2005.gadā, piedzīt morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 3000 apmērā, atjaunot procesuālo termiņu, pieņemt lēmumu par pagaidu noregulējumu.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2006.gada 10.maija lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta lieta.

2006.gada 24.jūlijā Administratīvās rajona tiesas tiesnese pieņēma lēmumu apmierināt pieteicēju pieteikumu par pagaidu noregulējumu un aizliegt Domei attiecībā uz māju */dzēsta adrese/*, Ventspilī, pieņemt lēmumus, kas var veidot apstākļus, kas būtu par iemeslu noraidīt iesniegumu par mājā ietilpstošo telpu privatizāciju saskaņā ar likumu „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju", kā arī aizliegt Domei veikt darbības, kuru rezultātā tiktu grozīts minētās mājas tiesiskais statuss.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2007.gada 26.jūlija lēmumu izbeigta tiesvedība daļā par 2004.gada 17.maija lēmuma Nr.232 (protokols Nr.10;56.§) „Par dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/*, Ventspilī saglabāšanu Ventspils pilsētas pašvaldības īpašumā" atcelšanu, uzlikt par pienākumu Ventspils domei nodot privatizācijai dzīvojamo māju */dzēsta adrese/*, Ventspilī.

[2] 2000.gada 18.jūlijā Ventspils dome sniedza pieteicējām atbildi Nr.1-72/806. Minētajā atbildē norādīts, ka dzīvojamā māja */dzēsta adrese/*, Ventspilī netiks nodota privatizācijai, jo saskaņā ar Domes 2000.gada 26.jūnija lēmumu Nr.244 iekļauta sociālo īres namu sarakstā.

Līdzīga atbilde sniegta 2001.gada 18.septembrī Nr.11-6.2/85.

Uz pieteicēju 2005.gada 15.septembra iesniegumu Dome 2005.gada 29.septembrī sniedza atbildi Nr.1-72/1032, kurā norādīja, ka saskaņā ar Domes 2004.gada 17.maija lēmumu Nr.232 māja netiks nodota privatizācijai.

2005.gada 6.decembrī pieteicējas atkārtoti vērsās Domē, saņemot atbildi 2005.gada 15.decembrī Nr.1-72/1348, no kuras izriet, ka māja nav privatizējama.

Ar Domes 2004.gada 17.maija lēmumu Nr.232 atzīts par spēku zaudējušu Domes 2000.gada 26.jūnija lēmums Nr.244 „Par izmaiņām Ventspils pilsētas domes 1997.agada 22.decembra lēmumā Nr.479 „Par pašvaldības sociālajiem namiem" 18.punktu par dzīvojamo māju */dzēsta adrese/*, Ventspilī".

[3] Pieteicējas nepiekrīt Ventspils domes sniegtajām atbildēm un uzskata tās bezdarbību, nenododot privatizācijai māju */dzēsta adrese/*, Ventspilī, par prettiesisku. Pieteikums pamatots ar tālāk minēto.

[3.1] Pieteicējas pastāvīgi dzīvo */dzēsta adrese/*, Ventspilī, un viņām ir beztermiņa īres līgumi. Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" viņām deva tiesības privatizēt dzīvokļus, bet Ventspils pilsētas dome viņu dzīvokļus nav ļāvusi privatizēt. 1995.gadā sākās privatizācijas process, bet Ventspils pilsētas dome nedeva tiesības privatizēt dzīvokļus, jo māja nebija ierakstīta zemesgrāmatā. Arī „paātrinātā" privatizācija netika veikta.

[3.2] 1997.gada 22.decembrī Ventspils pilsētas dome pieņēma lēmumu Nr.479 „Par pašvaldības sociālajiem īres namiem". Minētajā lēmumā norādītas vairākas mājas, uz kurām attiecināms šis statuss. Saraksts vairākkārt papildināts, tajā skaitā, iekļauta arī māja */dzēsta adrese/*, Ventspilī. Par to mājas iedzīvotāji netika informēti. Pieteicējas to uzskata par domes bezdarbību.

[3.3] Lēmums par sociālā īres nama statusa noteikšanu mājai */dzēsta adrese/*, Ventspilī, pieņemts pretrunā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piekto daļu, kura noteica, ka pašvaldība drīkst atstāt savā īpašumā tikai neizīrētas mājas un neizīrētos dzīvokļus.

[3.4] 2000.gada 4.martā vietējā presē publicētas domes amatpersonu atbildes uz iedzīvotāju jautājumiem par privatizāciju. Pieteicējas vērsās ar iesniegumu Ventspils pilsētas domē, izsakot vēlmi privatizēt savus dzīvokļus, un saņēma atbildi, ka, tā kā māja iekļauta sociālo īres namu sarakstā, tā netiks nodota privatizācijai. Gadījumā, ja būs izmaiņas, pieteicējas par to informēs. Minēto pieteicējas uzskatīja kā solījumu.

[3.5] 2002.-2004.gadā tiesu praksē atzīts, ka Ventspils pilsētas domes atteikumi dzīvokļu privatizācijas jautājumā, kas pamatoti ar sociālā īres nama statusa noteikšanu, ir prettiesiski.

[3.6] Pieteicējas vairākkārt vērsušās Ventspils pilsētas domē ar iesniegumiem ar lūgumu privatizēt dzīvokļus. 2005.gada 6.decembrī pieteicējas atkārtoti vērsās domē, bet atbildi pēc būtības nav saņēmušas.

[3.7] 2007.gada 30.novembrī pieteicējas iesniedza pieteikuma papildinājumus, prasot zaudējumu atlīdzinājumu par īpašuma sertifikātu pirkšanas – pārdošanas cenu starpību *N.M.* Ls 1799,28 apmērā, *L.N.* Ls 1643,20 apmērā.

[4] 2008.gada 9.janvārī Administratīvajā tiesā saņemti atbildētāja paskaidrojumi. Paskaidrojumos Ventspils pilsētas dome neatzīst pieteicēju prasījumu saskaņā ar turpmāk minēto.

[4.1] Saskaņā ar APL 89.pantu faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums. Iestādes procesuālās darbības (darbības, kurām trūkst galējā noregulējuma rakstura) nav faktiskā rīcība.

Faktiskā rīcība ir arī iestādes bezdarbība, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām bija vai ir pienākums izpildīt kādu darbību, kā arī iestādes sniegta izziņa.

Tiesu praksē atzīts, ja pieteicējs vēlas administratīvā akta izdošanu, tad pieteikums izskatāms kā par administratīvā akta izdošanu.

Tādējādi, pieteicēju pieteikums nav skatāms par iestādes faktisko rīcību, bet par administratīvā akta izdošanu.

[4.2] Tiesiskais strīds ir atrisināts, jo dzīvojamā māja */dzēsta adrese/*, Ventspilī ir nodota privatizācijai. Šajā daļā tiesvedība lietā izbeigta.

Tā kā Ventspils pilsētas domes rīcība, neizskatot pieteicēju iesniegumus nav vērsta nevis uz faktisko, bet tiesisko seku radīšanu, arī pārējā daļā tiesvedība izbeidzama.

[4.3] APL 96.pants noteic, ka iesniedzējam ir pienākums savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu, kā arī darīt iestādei zināmus apstākļus, kurus tai nepieciešams zināt, lai konstatētu attiecīgā publisko tiesību subjekta atbildības pamatu un nodarīto zaudējumu vai kaitējuma apmēru. Ja iesniedzējs šo pienākumu nepamatoti nepilda, vēlāk, apstrīdot iestādes lēmumu augstākā iestādē vai pārsūdzot to tiesā, viņš uz attiecīgajiem apstākļiem nevar atsaukties.

Minētais izriet arī no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 13.panta pirmās daļas.

Civillikuma 1776.pants noteic, ka nevar prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, ja prasītāja pats varēja novērst zaudējumus.

Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējas savus sertifikātus ir pārdevušas. Pašlaik pieteicējām jāņem kredīts sertifikātu pirkšanai.

Tādējādi, atbildētājs uzskata, ka prasījums par zaudējumu atlīdzinājumu nav pamatots.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja prasījumu saskaņā ar pieteikumā norādīto.

Atbildētāja pārstāve prasību neatzina saskaņā ar paskaidrojumos tiesai norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējusi lietas materiālus, secina, ka pieteikums ir pamatots daļā.

[7] Izvērtējot lietas materiālus, tiesa konstatē tālāk minēto.

[7.1] 1986.gada 5.februārī ar *N.M.* noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums par telpu */dzēsta adrese/*, dzīvoklis 33, Ventspilī, saskaņā ar orderi Nr.095838. Dzīvojamā māja nodota ekspluatācijā 1986.gadā (lietas I sējums, 15., 16.lapa). 2004.gada 23.decembrī ar *N.M.* noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums par telpu */dzēsta adrese/*, dzīvoklis 33, Ventspilī, īri uz nenoteiktu laiku (lietas I sējums, 19.lapa).

[7.2] 2005.gada 15.septembrī zeme un namīpašums */dzēsta adrese/*, Ventspilī, ierakstīti Kurzemes apgabaltiesas Ventspils zemesgrāmatu nodaļas Ventspils pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā Nr.1917 ar kadastra numuru */dzēsts kadastra numurs/* uz Ventspils pilsētas pašvaldības vārda, pamatojoties uz 1999.gada 15.februāra izziņu Nr.1-76/206 (lietas I sējums, 22.lapa).

[7.3] 2000.gada 18.jūlijā dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/*, Ventspilī, iedzīvotājiem Ventspils pilsētas domes Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas priekšsēdētājs sniedza atbildi Nr.1-72/806, kurā norādīja, ka dzīvokļi minētajā mājā netiks privatizēti, jo tā iekļauta saskaņā ar Domes 2000.gada 26.jūnija lēmumu Nr.244 sociālo īres namu sarakstā (lietas I sējuma 78.lapa). Līdzīga atbilde sniegta 2001.gada 18.septembrī Nr.11-6.2/85 (lietas I sējuma 79.lapa).

[7.4] 2005.gada 15.septembrī mājas iedzīvotāji (tajā skaitā pieteicējas) atkārtoti vērsās ar lūgumu nodot māju privatizācijai (lietas I sējuma 80.lapa). 2005.gada 29.septembrī Dome sniedza atbildi Nr.1-72/1032, kurā norādīja, ka saskaņā ar Domes 2004.gada 17.maija lēmumu Nr.232 minētā māja privatizācijai netiks nodota (lietas I sējuma 81., 82.lapa).

[7.5] 2005.gada 6.decembrī pieteicējas vēlreiz vērsās Domē ar sūdzību, kurā vēlreiz lūdza nodot māju privatizācijai, norādot, ka Domes pieņemtie lēmumi ir prettiesiski, bet Domes amatpersonas nesniedz atbildes pēc būtības (lietas I sējums 89.-91.lapa). 2005.gada 15.decembrī sniegta atbilde Nr.1-72/1348, norādot, ka atbildes sniegtas jau vairākkārt un tajās paustais viedoklis netiks mainīts (lietas II sējums 13.lapa).

[7.6] Pieteicējas 2006.gada 20.janvārī vērsušās Domē ar lūgumu izsniegt Domes lēmumus, kas pieņemti attiecībā uz dzīvojamo māju */dzēsta adrese/*,

Ventspilī, uz ko 2006.gada 25.janvāra atbildē Nr.12-6/14 noradīts, ka lēmumi pieejami Domes kancelejā (lietas II sējuma 26.lapa).

[7.8] 2006.gada 27.jūnijā pieteicējas vērsās ar iesniegumu Dome, kurā norādīja, ka saskaņā ar Satversmes tiesas spriedumu likuma „Par valsts un pašvaldības dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piektā daļa zaudējusi spēku, un lūdza nodot māju privatizācijai (lietas II sējuma 100.lapa). Dome 2006.gada 11.jūlijā atbildē Nr.1-72/703 norādīja, ka minētajai mājai nav piemērojama paātrinātās privatizācijas metode, jo tā ierakstīta zemesgrāmatā (lietas II sējuma 101.lapa).

[7.9] Saskaņā ar Valsts zemes dienesta Ziemeļkurzemes reģionālās nodaļas 2006.gada 10.jūlija vēstuli Nr.116/2A-5.1/296 Domei izteikts priekšlikums uzsākt minētās mājas tehnisko inventarizāciju privatizācijas procesa uzsākšanai (lietas II sējums 102.lapa).

[7.8] 2006.gada 21.augustā pieņemts Domes lēmums Nr.324 (protokols Nr.18, 32.§), kurā nolemts atzīt par spēku zaudējušu Domes 2004.gada 17.maija lēmumu un uzdots sagatavot dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/,* Ventspilī, nodošanu privatizācijai (lietas II sējuma 126.lapa).

[8] Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka lietā ir strīds par to, vai Ventspils pilsētas dome ir rīkojusies tiesiski, nenodot laika periodā no 2000.gada līdz 2005.gadam privatizācijā dzīvojamo māju */dzēsta adrese/,* Ventspilī.

[9] Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piektā daļa (tiesību norma, kas bija spēkā no 2000.gada 1.janvārim līdz 2000.gada 1.novembrim) noteica, ka privatizācijai netiek nodotas neizīrētās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, par kuru neprivatizēšanu un saglabāšanu pašvaldības īpašumā, kas nepieciešams likumos noteikto pašvaldības funkciju realizēšanai, ir pieņemts attiecīgās pašvaldības domes (padomes) lēmums.

2000.gada 26.oktobra likuma „Grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piektās daļas redakcija (bija spēkā no 2000.gada 1.novembra līdz 2004.gada 15.maijam) noteica, ka privatizācijai netiek nodotas neizīrētās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un neizīrētie dzīvokļi, par kuru neprivatizēšanu un saglabāšanu pašvaldības īpašumā, kas nepieciešams likumos noteikto pašvaldības funkciju realizēšanai, ir pieņemts attiecīgās pašvaldības domes (padomes) lēmums.

2004.gada 7.aprīļa likuma „Grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piektās daļas redakcijā (bija spēkā no 2004.gada 15.maija līdz 2006.gada 6.jūnijam) privatizācijai netika nodotas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un atsevišķi dzīvokļi, par kuru neprivatizēšanu un saglabāšanu pašvaldības īpašumā, kas nepieciešams likumos noteikto pašvaldības funkciju realizēšanai, ir pieņemts attiecīgās pašvaldības domes (padomes) lēmums. Ja dzīvojamā mājā esošs dzīvoklis, mākslinieka darbnīca vai neapdzīvojamā telpa ir nodota īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, tad šāda māja nododama privatizācijai likumā noteiktajā kārtībā.

Ar Satversmes tiesas 2006.gada 6.jūnija spriedumu 2004.gada 7.aprīļa likuma „Grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 13.panta pirmā daļa, ar kuru noteikta iepriekš minētā 74.panta piektās daļas redakcija, atzīta par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

Kā norādīts tiesu praksē, uzskatāms, ka laika posmā no 2004.gada 15.maija līdz 2006.gada 6.jūnijam pieņemtie pašvaldības lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar tajā laikā spēkā esošo likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piektās daļas redakciju, pamatoti ar tiesību normu, kas atzīta par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža.

No minētā izriet, ka pašvaldībai ir tiesības lemt par neizīrētas dzīvojamās mājas, bet kopš 2000.gada 1.novembra arī neizīrēta dzīvokļa nenodošanu privatizācijai, ja tas nepieciešams pašvaldības likumā noteikto funkciju realizācijai. No 2004.gada 15.maija līdz 2006.gada 6.jūnijam spēkā esošais tiesiskais regulējums ļāva pašvaldībai lemt par jebkuras dzīvojamās mājas, kā arī jebkura dzīvokļa nenodošanu privatizācijai, ja tas nepieciešamas pašvaldības likumā noteikto funkciju realizācijai. Tomēr, saskaņā ar Satversmes tiesas 2006.gada 6.jūnija spriedumu no 2004.gada 15.maija spēkā esošā tiesību normas redakcija atzīta par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža.

Tādējādi, laikā no 2004.gada 15.maija līdz minētajam Satversmes tiesas spriedumam pašvaldību lēmumi par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un atsevišķu dzīvokļu nenodošanu privatizācijai, ja tie nepieciešami likumos noteikto pašvaldības funkciju realizēšanai, ir pamatoti ar spēkā neesošu tiesību normu.

Konkrētajā lietā pieteicējas norāda, ka 2000.gada 27.jūlijā dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/*, Ventspilī, īrnieki iesniedza Domē minētās mājas privatizācijas ierosinājumu, kura kopija nav saglabājusies. Minēto apliecina arī Domes 2005.gada 5.decembra atbilde (lietas I sējums, 84.lapa).

Tomēr, kā izriet no Domes 2000.gada 28.jūlija atbildes, uz minēto iesniegumu sniegta atbilde, no kuras izriet, ka dzīvojamā māja */dzēsta adrese/* netiks nodota privatizācijai, jo saskaņā ar Domes 2000.gada 26.jūnija lēmumu Nr.244 minētā māja iekļauta Ventspils pilsētas pašvaldības sociālo īres namu sarakstā un nepieciešama pašvaldības funkciju nodrošināšanai. Tādēļ arī dzīvokļi šajā mājā netiks nodoti privatizācijai (lietas I sējums, 78.lapa).

Tā kā saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" tikai pašvaldība var lemt par dzīvojamo māju un dzīvokļu nodošanu privatizācijai, tiesa secina, ka Domei saskaņā ar minēto likumu bija pienākums izdot administratīvu aktu un Domes 2000.gada 28.jūlija lēmums ir atteikums izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Tādējādi, tiesa secina, ka 2000.gada 28.jūlija lēmums ir negatīvs administratīvs akts attiecībā uz dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/* īrniekiem un pieteikuma priekšmets ir nevis par Domes faktisko rīcību, nenodot dzīvojamo māju privatizācijai, bet par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Kā izriet no Domes 2001.gada 18.septembra atbildes Nr.11-6.2/85, *N.M.* tika sniegta atbilde uz viņas 2001.gada 7.spetembra iesniegumu, no kuras izriet, ka ne dzīvojamā māja, ne *N.M.* izīrētais dzīvoklis privatizācijai nodoti netiks (lietas I sējums, 79.lapa).

Tādējādi, tiesa secina, ka attiecībā uz *N.M.* 2001.gada 18.septembrī pieņemts negatīvs administratīvais akts – atteikums.

2005.gada 15.septembrī pieteicējas lūdza nodot dzīvojamo māju */dzēsta adrese/* privatizācijai (lietas I sējums, 80.lapa).

2005.gada 29.septembrī Dome atteica nodot privatizācijai minēto māju, jo tā nepieciešama pašvaldības likumā noteiktās funkcijas – sociālās palīdzības dzīvokļa jautājumu risināšanā ietvaros. 2004.gada 17.maijā pieņemts lēmums Nr.232 par minētās mājas saglabāšanu Ventspils pilsētas pašvaldības īpašumā un tā nav nododama privatizācijai. 2005.gada 29.sptembra lēmumu parakstījis Domes priekšsēdētāja vietnieks un tajā norādīts, ka tas apstrīdams Domes priekšsēdētāja 1.vietniekam (lietas I sējums, 81., 82.lapa).

2005.gada 6.decembrī pieteicējas iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu (lietas I sējums, 89.-91.lapa). Domes priekšsēdētāja 1.vietnieks 2005.gada 15.decembrī sniedza atbildi Nr.1-72/1348, no kuras izriet, ka dzīvojamā māja */dzēsta adrese/* privatizācijai nodota netiks (lietas II sējums, 13.lapa).

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka pēdējais lēmums konkrētajā lietā ir Domes 2005.gada 15.decembra atteikums nodot privatizācijai māju */dzēsta adrese/* un tas skatāms kā galīgais lietas noformējums.

Kā izriet no 2006.gada 10.maija lietas ierosināšanas lēmuma, viens no prasījumiem bija atzīt par prettiesisku Domes rīcību, nenodot privatizācijai māju */dzēsta adrese/*, un neatbildot uz pieteicēju 2000, 2001, 2005.gada iesniegumiem. Kā secināts minētā lēmuma [5] punktā, prasījums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Tādējādi, tiesai jāvērtē, vai pieteicējām laika posmā no 2000.gada līdz pieteikuma iesniegšanas brīdim tiesā bija tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu.

[10] Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 13.panta pirmā daļa noteic, ka ikvienu dzīvokli, par kura lietošanu noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums, piedāvā privatizēt šā dzīvokļa īrniekam un viņa ģimenes locekļiem.

Saskaņā ar minētā likuma 74.panta pirmo daļu visas valsts un pašvaldību dzīvojamās mājas, kuras līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai nodotas ekspluatācijā, nododamas privatizācijai, izņemot šajā likumā minētos gadījumus.

Kā izriet no minētā panta piektās daļas, privatizācijai netiek nodotas neizīrētās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un neizīrētie dzīvokļi, par kuru neprivatizēšanu un saglabāšanu pašvaldības īpašumā, kas nepieciešams likumos noteikto pašvaldības funkciju realizēšanai, ir pieņemts attiecīgās pašvaldības domes (padomes) lēmums.

Savukārt, saskaņā ar minētā panta septīto daļu privatizācijai netiek nodotas dienesta viesnīcas, dienesta dzīvokļi, kā arī sociālās dzīvojamās mājas.

No minētā izriet, ka ikvienu dzīvokli ir tiesības privatizēt šā dzīvokļa īrniekam un viņa ģimenes locekļiem. Privatizācijai nav nododamas tās dzīvojamās mājas un dzīvokļi, kuri nav izīrēti, ja par to neprivatizēšanu un

saglabāšanu pašvaldības īpašumā pieņemts attiecīgs pašvaldības domes lēmums. Privatizācijai netiek nodoti arī dienesta dzīvokļi un sociālās mājas.

[10.1] Konkrētajā lietā *N.M.* bija noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums 1986.gada 5.feburārī par dzīvokļa Nr.33 lietošanu */dzēsta adrese/*. 2004.gada 23.decembrī īres līgums noslēgts uz nenoteiktu laiku (skat.[7.1]).

Kā izriet no lietas materiāliem un *N.M.* paskaidrojumiem tiesas sēdē, 1986.gada 5.februārī īres līgums slēgts par dienesta dzīvokli.

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka dzīvokļa Nr.33 privatizācijas tiesības *N.M.* radās, noslēdzot beztermiņa īres līgumu 2004.gada 23.decembrī. Minēto apliecina arī dzīvokļa pirkuma līguma 3.2.punkts (lietas II sējums, 179.lapa).

Tādējādi, tiesa secina, ka *N.M.* tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu bija sākot no 2004.gada 23.decembra.

[10.2] Kā izriet no *L.N.* pirkuma līguma 3.2.punkta, dzīvojamās telpas īres līgums par dzīvokļa Nr.93 lietošanu noslēgts 1994.gada 2.martā un minētais līgums dod tiesības uz labvēlīga administratīvā akta – dzīvokļa nodošanu privatizācijai.

Tādējādi, tiesa secina, ka *L.N.* bija tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu jau 2000.gada 27.jūlijā, kad pirmo reizi Ventspils pilsētās domē tika iesniegts dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/* privatizācijas ierosinājums.

[10.3] 2006.gada 23.oktobrī uzsākta dzīvojamās mājas privatizācija */dzēsta adrese/* (lietas II sējums, 178.lapa). 2007.gada 22.februārī noslēgts minētā dzīvokļa pirkuma līgums ar *N.M.* (lietas II sējums, 179.lapa). 2007.gada 12.jūnijā noslēgts dzīvokļa pirkuma līgums ar *L.N.* (lietas II sējums, 180.lapa).

Tādējādi, tiesa secina, ka pieteicēju prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir izpildīts. Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 26.jūlija lēmumu tiesvedība šajā daļā izbeigta saskaņā ar APL 282.panta 7.punktu.

Līdz ar to, tiesai jāvērtē, vai Domes atteikums, nenodot dzīvojamo māju */dzēsta adrese/* laika posmā no 2000.gada, kad pieteicējas pirmo reizi iesniedza privatizācijas ierosinājumu līdz minētās dzīvojamās mājas nodošanas privatizācijā 2006.gada 23.oktobrī bija pamatots.

[11] Kā izriet no Administratīvā procesa spēkā stāšanās likuma 11.panta, iestāžu lēmumi, kas pieņemti līdz 2003.gada 30.jūnijam, nav skatāmi administratīvā procesa kārtībā.

Tādējādi, konkrētajā lietā pārbaudāms tikai 2005.gada 15.decembra lēmuma Nr.1-72/1348 tiesiskums.

Kā secināts šā sprieduma [9] punktā, pašvaldību lēmumi, kas tika pieņemti saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piektās daļas 2004.gada 7.aprīļa likuma „Grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 13.panta pirmajā daļā noteikto redakciju, pamatoti ar spēkā neesošām tiesību normām. Savukārt, likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta piektās daļas redakcija, kura ir spēkā no 2000.gada 1.novembra, noteic, ka pašvaldības var pieņemt lēmumus tikai par neizīrētas dzīvojamās mājas un neizīrēta dzīvokļa nenodošanu privatizācijai, ja tās nepieciešanas pašvaldības funkcijas veikšanai.

Tiesas ieskatā primārais noteikums saskaņā ar minēto tiesisko regulējumu ir neizīrētas dzīvojamās mājas un neizīrētā dzīvokļa statuss, tikai pēc tam pašvaldība var lemt, vai attiecīgā dzīvojamā māja vai dzīvoklis ir nepieciešams tās funkcijas veikšanai un pieņemt lēmumu par tās nenodošanu privatizācijai.

Kā secināts [10], pieteicējām uz 2005.gada 15.decembra lēmuma pieņemšanas brīdi bija tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/* privatizācija uzsākta tikai 2006.gada 23.oktobrī.

Tādējādi, tiesa secina, ka Domes 2005.gada 15.decembra atteikums nebija pamatots un ir prettiesisks. Proti, dzīvojamai mājai */dzēsta adrese/*, Ventspilī, nebija neizīrētas dzīvojamās mājas statuss un Ventspils pilsētas domei nebija tiesiska pamata nenodot minēto dzīvojamo māju privatizācijā.

[12] APL 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu.

Saskaņā ar APL 94.panta ceturto daļu atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdot prettiesisku administratīvo aktu.

No minētā izriet, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, ja zaudējumi nodarīti ar administratīvo aktu, kas atzīts par prettiesisku. Atlīdzinājums var būt gan finansiālā izteiksmē (atlīdzinājums naudā), gan tā dēvētā dabiskā restitūcija (*restitutio in integrum*), tas ir, tāda stāvokļa atjaunošana, kāda bija pirms tiesību aizskāruma.

Konkrētajā lietā [11] atzīts, ka Domes 2005.gada 15.decembra lēmums – atteikums nodot privatizācijā dzīvojamo māju */dzēsta adrese/*, Ventspilī ir prettiesisks.

Tādējādi, pieteicējām ir tiesisks pamats prasīt zaudējumu atlīdzinājumu no Ventspils pilsētas pašvaldības.

Kā izriet no [11] secinātā, dzīvojamā māja */dzēsta adrese/* ir nodota privatizācijai un pieteicējas ir privatizējušas savus dzīvokļus.

Tādējādi, tiesa secina, ka ar Ventspils pilsētās domes prettiesisko administratīvo aktu pieteicējām nav radītas neatgriezeniskas sekas.

Tomēr, kā norādīts tiesu praksē, ir situācijas, kad *restitutio in integrum* nav atbilstīga un atlīdzinājumu var noteikt naudā. Tādējādi, jānoskaidro visi apstākļi, tostarp vai restitūcija ir atbilstoša un pamatota salīdzinājumā ar nodarījumu. Arī pieteicējam pozitīvs risinājums, izdodot labvēlīgu administratīvo aktu, pats par sevi ne vienmēr ir pietiekošs, lai atzītu, ka restitūcija ir notikusi.

Līdz ar to, tiesai jānoskaidro, vai pieteicēju norādītais zaudējumu apmērs ir pamatots.

[13] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.pantu tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība - objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Minētā likuma 7.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Savukārt, saskaņā ar minētā likuma 11.panta pirmo daļu mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem. Kā izriet no 13.panta pirmās daļas, nosakot atbilstīgu zaudējuma atlīdzinājuma apmēru, ņem vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, kā arī cietušā rīcību.

Civillikuma 1770.panta izpratnē jēdziens "pametums" saprotams kā jebkāds mantas samazinājums, zudums, kā arī peļņas atrāvums, papildu izdevumi un citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas (skat. K.Torgāns. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības.-Rīga, Mans īpašums, 1998.-267.lpp.).

No minētā izriet, ka mantiskais zaudējums, kas radies ar iestādes prettiesisku administratīvu aktu, ir atlīdzināms, ja starp iestādes prettiesisku rīcību un nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – minētā rīcība rada šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir bijis galvenais radīto seku faktors. Nosakot zaudējumu apmēru, jāņem vērā ne tikai iestādes, bet arī cietušā rīcība.

Saskaņā ar pēdējiem pieteikuma grozījumiem, pieteicējas uztur prasību par zaudējumu atlīdzinājumu *N.M.* Ls 1799,28 apmērā un *L.N.* Ls 1643,20 apmērā, kas pamatota ar privatizācijas sertifikātu pirkšanas un pārdošanas cenu starpību.

Tādējādi, tiesa secina, ka pieteicējas ir pierādījušas zaudējumu apmēru.

Līdz ar to, tiesai jāvērtē, vai starp prettiesisko Ventspils pilsētas domes 2005.gada 15.decembra lēmumu un pieteicēju ieskatā nodarītajiem zaudējumiem, pastāv cēloņsakarība.

[14] Saskaņā ar likuma „Par privatizācijas sertifikātiem" 1.panta 1.punktu privatizācijas sertifikāts ir valsts piešķirts dematerializēts vērtspapīrs, kuru var tikai vienreiz izlietot kā maksāšanas līdzekli par privatizējamo valsts vai pašvaldību īpašumu.

Kā izriet no likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 5.panta, privatizācijas sertifikāti ir maksāšanas līdzeklis dzīvokļa privatizācijas gadījumā.

Normatīvie akti neaizliedz atsavināt privatizācijas sertifikātus, to atsavināšanas cena atkarīga no tirgus faktoriem. Tāpat, normatīvajos aktos nav noteikts privatizācijas sertifikātu derīguma termiņš.

No minētā izriet, ka personas, kurām ir valsts piešķirti privatizācijas sertifikāti un atvērts privatizācijas sertifikātu konts, var izmantot tos kā maksāšanas līdzekli, privatizējot valsts un pašvaldības īpašuma objektus, tajā skaitā dzīvokli. Tomēr, normatīvie akti neaizliedz arī atsavināt piešķirtos privatizācijas sertifikātus saskaņā ar tirgus cenām. Piešķirto privatizācijas sertifikātu izmantošana privatizācijā vai atsavināšana ir katras personas brīva izvēle.

Konkrētajā lietā pieteicējas atsavinājušas valsts piešķirtos privatizācijas sertifikātus, jo paļāvušās uz Domes atteikumu nodot privatizācijai dzīvojamo māju */dzēsta adrese/*, kā arī uz baumām par iespējamo privatizācijas sertifikātu izmantošanas termiņa notecējumu.

Tādējādi, tiesa secina, ka pieteicējas labprātīgi atsavinājušas piešķirtos privatizācijas sertifikātus. Tiesas ieskatā pieteicēju tiesiskā paļāvība, ka dzīvojamā māja nekad netiks nodota privatizācijai un drīzo privatizācijas sertifikātu izmantošanas termiņa notecējumu, nav pamatota un, tādējādi, nav arī aizsargājama.

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka nav konstatējama cēloņsakarība starp Ventspils pilsētas domes prettiesisko lēmumu un pieteicējām norādīto zaudējumu.

Līdz ar to, tiesas ieskatā nav pamata apmierināt pieteicēju pieprasīto zaudējumu apmēru.

[15] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants noteic, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskas personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Kā norādīts tiesu praksē, lai vērtētu jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzinājuma piešķiršanu, nepieciešams konstatēt šādus apstākļus:
1) personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums; 2) personas morālas ciešanas; 3) tiešā cēloņsakarība un objektīva saikne starp 1. un 2.punktā norādīto, kas nenovēršami radījis kaitīgās sekas; 4) konstatējot iepriekš norādītos apstākļus, tiesai, ņemot vērā visus konkrētās lietas faktiskos apstākļus, jānosaka morālā kaitējuma apmērs (skat. Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 25.septembra sprieduma lietā A42477605 [12] punktu).

No minētā izriet, lai noteiktu tiesības uz atlīdzinājumu, jākonstatē tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību. Proti, objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās nodarītajām laika ziņā sekojošām kaitējumu radošajām sekām – vai minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Savukārt, morālā kaitējuma atlīdzinājuma gadījumā morālais kaitējums nosakāms atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un

motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus (skat. Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 25.septembra sprieduma lietā A42477605 [12] punktu).

Kā norādīts tiesību teorijā, personai nav jānorāda konkrēti pierādījumi par nodarīto morālo kaitējumu, pietiek ar paša cietušā apgalvojumiem un paskaidrojumiem. Cietušajam nav pienākums pierādīt morālā kaitējuma esamību – kaitējums tiek prezumēts (skat. I.Gredzena. Valsts atbildība. Zaudējumu atlīdzība administratīvajā procesā. 6.3.2., 6.3.3.punkts).

Kā izriet no pieteicējas paskaidrojumiem tiesas sēdē, morālais kaitējums pieteicējām nodarīts ar Ventspils pilsētas domes amatpersonu izteikumiem, ka dzīvojamā māja */dzēsta adrese/* nekad netiks nodota privatizācijai. Proti, pieteicējām radās tiesiskā paļāvība, ka Domes rīcība ir atbilstoša tiesību normām. Uzzinot, ka Dome rīcība bijusi prettiesiska, zudusi uzticība valsts pārvaldes institūcijai.

Tādējādi, tiesa secina, ka ar Domes 2005.gada 15.decembra prettiesisko lēmumu pieteicējām ir radītas morālas ciešanas.

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka pastāv morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un izlemjams jautājums par morālā kaitējuma apmēru.

[16] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmo daļu morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Minētā panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem.

Pieteicējas atlīdzinājumu par nodarīto morālo kaitējumu prasa Ls 3000 apmērā katrai.

Kā izriet no iepriekš secinātā, morālais kaitējums radies iestādei prettiesiski piemērojot tiesību normas.

Tiesas ieskatā pieteicējam nodarītais morālais kaitējums nav smags, bet ir būtisks.

Tiesa uzskata, ka morālā kaitējuma noteikšanā būtu jāņem vērā šādi apstākļi:

1) ar 2005.gada 15.decembra Ventspils pilsētas domes lēmumu pieteicējām prettiesiski atteikta dzīvojamās mājas */dzēsta adrese/* nodošana privatizācijai;

2) atbildētāja prettiesiskais lēmums nav radījis neatgriezeniskas sekas, jo pieteicējas ir dzīvokļus privatizējušas, tomēr, dzīvokļa privatizācijas tiesības *N.M.* varēja izmantot kopš 2004.gada 23.decembra (skat.[10.1]), bet *L.N.* minētās tiesības bija jau 2000.gadā, kad pirmo reizi iesniegts privatizācijas ierosinājums (skat.[10.2]);

3) dzīvojamā māja */dzēsta adrese/* nodota privatizācijai 2006.gada 23.oktobrī.

Tādējādi, tiesa secina, ka, lai arī restitūcija ir notikusi, tā nav atbilstoša salīdzinājumā ar nodarījumu – pieteicējām ilgstoši prettiesiski tika liegta dzīvokļu privatizācija, kas nodarīja morālo kaitējumu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa uzskata, ka pieteicējam nodarītais morālais kaitējums vērtējams Ls 1000 apmērā *N.M.* un Ls 3000 apmērā *L.N.*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 253.pantu tiesa

nosprieda:

apmierināt *N.M.* un *L.N.* pieteikumu daļā par Ventspils pilsētas domes prettiesisko bezdarbību, nenododot privatizācijai dzīvojamo māju */dzēsta adrese/*, Ventspilī, no 2000.gada.

atzīt par prettiesisku Ventspils pilsētas domes priekšsēdētāja 1.vietnieka 2005.gada 15.decembra lēmumu Nr.1-72/1348 ar tā pieņemšanas dienu.

noraidīt *N.M.* un *L.N.* pieteikumu daļā par zaudējumu atlīdzinājumu.

apmierināt *N.M.* prasību par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 1000 apmērā.

apmierināt *L.N.* prasību par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 3000 apmērā.

Piedzīt no Ventspils pilsētas pašvaldības *N.M.* labā Ls 1000, *L.N.* labā Ls 3000, kā arī *N.M.* un *L.N.* samaksāto valsts nodevu Ls 10.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese (paraksts) D.Suipe

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese _____ D. Suipe
Rīgā, 2008. gada 18. aprīlī